

Betalingen for Roerne mindre frem; det vil ses, at naar Roedyrkeren er Aktieier, saa faar han, hvis han faar mere for sine Roer, Mindre ud af sin Sukkerfabrik, og faar han Mindre for Roerne, faar han Mere ud af Fabrikken, saa at altsaa Prisen for Roerne ikke kommer til at spille nogen videre Rolle. Ligeledes kan det siges, at det er uheldigt, naar det er store Fabriker, der selv sætte Prisen paa Roerne, thi har Landmanden først indrettet sig paa at dyrke Roer, er han temmelig afhængig af den Pris, som Fabrikkerne fastsætte. Det er en Bemærkning, som Udvalget har gjort, og som naturligvis ikke sigter til de bestaaende Fabriker, men til den Betydning, Sukkerroedyrkningen har for Landet i det Hele, for at man kunde have Opmærksomheden henvendt paa, at paa den Maade vilde den hele Industri maasse kunne faae en heldigere Ordning, end naar det er store Aktieselskaber, der danne sig. Det er blevet fremhævet af Nertallet, at det var høit uheldigt, naar en saadan Sukkerproduktion dannede sig, og der uddannede sig et stort Proletariat; men dette vilde ligeledes blive indbegaaet paa den nævnte Maade, thi det kunde i alt Fald ikke saa let tænkes, at en Sukkerindustri skulde standse, naar den var baseret paa de omboende Jordbrugeres Delta-gelse i Aktieselskabet. Der forekommer os tillige at være en Grund til at antage, at Sukkerroerne kunne faae en større Udbredelse end Foderoerne, og det er den, at den, der dyrker Sukkerroerne, kan faae Affaldet tilbage til Foder for sine Kreaturer, og Affaldet er, saavidt jeg veed, Indholdet af Roerne minus det Vand og det Sukker, der fandtes i dem; men altsaa faar han, foruden at han kommer til at give sine Kreaturer det samme Foder med Fra-drag af Sukkeret og Vandet, 67 Dre for hver Centner Roer, idet han nemlig efter den nuværende Beregning giver 16 Dre for Affaldet af hvert Centner Roer. Naar han faar 83 Dre for Centneret og giver 16 Dre for det, han faar tilbage, faar han altsaa 67 Dre ud, og det er, forekommer det mig, en Fordel for Landmanden, at han ikke alene faar det samme Foder til sine Kreaturer, men tillige 67 Drev for hvert Centner Roer, han producerer. Jeg veed vel, at man vil svare, at Sukkeret har ogsaa en Værdi som Næringsstof for Kreaturerne, men dertil tror jeg, at man kan svare med at spørge, hvormegen Værdi det har. Veed man, om det har den Værdi som Foder for Kreaturerne, som repræsenteres ved 67 Dre? Det kan være godt nok, at Sukkeret egner sig til Næring for Kreaturer, men endnu er man ikke naaet til at fodre dem med Sukker, og det kan godt være, at det var økonomisk heldig Foranstaltning, at man uddrog Sukkeret af Roerne, forinden man gav dem til Kreaturerne istedetfor at give dem Roerne med Sukkeret i. Det er der endnu ikke anstillet nogen Beregning over. Det er blevet sagt, at det kan være, at man mister Gødning, fordi den, der sælger sine Roer, maasse ikke kjø-

ber Affaldet. Dette lægger Udvalget kun liden Vægt paa; thi det gjælder næsten ved enhver Dyrkning af Korn, at, naar man ikke gjøder sin Mark, saa taber man ved det, og den Landmand, der bærer sig saaledes ad, vil overmaade snart være forarmet; men det er forresten med temmelig stor Styrke fremhævet af dygtige Landmænd, at man var mindre udsat for at se Jorden udmagret ved Dyrkning af Roer end ved Dyrkning af flere Kornsorter, idet Roedyrkningen fordrer en bedre gjødet Jord end flere af Kornsorterne.

Vi komme saa til et andet Spørgsmaal, som forekommer mig heller ikke at have ringe Interesse, nemlig Spørgsmaalet om Arbejderbefolkningens Stilling til hele denne Industri. Man har her haat ikke saa Betæneligheder, idet man har troet det vanskeligt at erholde den fornødne Arbejdskraft. Mindretallet bemærker dertil for det Første, at, efter hvad der er oplyst, passes Roesukkerne paa en Tid af Aaret, da der ikke er overdreven Trang til Arbejdskraft paa andre Punkter af Landbruget, og for det Andet, at Fabrikkerne drives kun om Vinteren og kræve da hele deres Arbejdskraft, i alt Fald paa ganske enkelte Personer nær, og det paa en Tid, hvor der ellers kun er overmaade lidt Arbejde at faae. Men er dette saa, synes det heldigt at have en Industri, som kan modtage Arbejderen, naar han ellers Intet har at bestille, og det kan let stille sig som en ren Gevinst for Arbejderen, at han kan faae dette Arbejde i Fabrikkerne. Om man nu virkelig ogsaa altid kan skaffe den fornødne Arbejdskraft, er det naturligvis vanskeligt bestemt at sige, før Kjendsgjerninger foreligge, men det kan jo gaa her som saa ofte: Man tror, at det og det ikke vil ske, men kommer det saa til Stykket, kommer Arbejdskraften dog frem af sig selv. Det har viist sig i fuldt Maal ved Fabrikken i Odense, hvor der, efter hvad der er os meddelt, ingen Vanskelighed har været ved at skaffe den fornødne Arbejdskraft. Man vil som Indvending maasse anføre Exemplet fra Lolland, men det er jo let forklarligt, at man paa en overmaade stor Gaard, hvor man vilde dyrke 500 Tdr. Land med Roer, kan have haat Vanskelighed ved strax at sætte Driften i Gang ved Hjælp af indenlandsk Arbejdskraft, og desfor har maattet forskrive fremmede Arbejdere. Noget Saadant vil derimod ikke let indtræffe, naar det er smaa Algerbrug, der paatage sig at dyrke Roer; men iøvrigt meddeles det os fra Fabrikken „Lolland“, at af den samlede Arbejdsløn, 280,000 Kr., er kun 70,000 Kr. blevne udbetalte til fremmede Arbejdere, saa at altsaa de tre Fjerdedele af den samlede Arbejdsløn ere komne danske Arbejdere til Gode, og endvidere meddeles det os, at i Diebliffet er der langt flere danske Arbejdsjøgende, end man er i Stand til at tilfredsstille. At ansætte Arbejdsfortjenesten er maasse lidt vanskeligt; men efter de Oplysninger, Fabrikken „Lol-